

ҚР АШМ ОРМАН ЖӘНЕ АҢШЫЛЫҚ ШАРУАШЫЛЫҒЫ КОМИТЕТІ
ҚАРҚАРАЛЫ МЕМЛЕКЕТТІК ҰЛТТЫҚ ТАБИҒИ ПАРКІ

**«Үш үңгір»
ТУРИСТІК МАРШРУТЫНЫҢ
ПАСПОРТЫ**

ҚАРҚАРАЛЫ - 2012

«КЕЛІСІЛДІ»

Қарағанды облысының
Орман және аңшылық
шаруашылығы аумақтық
инспекциясының бастығы
Бербер А.П.

«16» 03 2012 ж.

«БЕКІТЕМІН»

ҚР АШМ Орман және аңшылық
шаруашылығы комитетінің
төрағасы
Нысанбаев Е.

«05» сәуір 2012 ж.

ТУРИСТІК МАРШРУТТЫҢ ПАСПОРТЫ

- ✓ 1. **ЕҚТА атауы:** Қарқаралы мемлекеттік ұлттық табиғи паркі.
- ✓ 2. **Маршруттың атауы:** «Үш үңгір»
- ✓ 3. **Маршруттың жіктемесі:**
 - 1) орналасу түрі бойынша: *аралас (жаяу, автомобильді)*
 - 2) қолданыс уақыты бойынша: *маусымдық*
 - 3) ұйымдастыру нысаны бойынша: *топтық, дара.*
- ✓ 4. **Негізгі географиялық пункттерінің атаулары:** Табиғат мұражайы – Үш үңгір.
- ✓ 5. **Ұзақтығы** 12 шақырым, аялдамаларды ескере отырып уақыт ұзақтығы – 1 сағат 20 минут.
- ✓ 6. **Маршруттың жұмыс істеу мерзімі:** сәуір айының 30-нан қазан айының 20-на дейін.
7. **Топтағы адамдардың ең көп саны:** 15 адам, шектеу қорық аймағының жерімен шекаралас туристік-рекреациялық аймақпен маршруттың соқпағы өтуімен байланысты экскурсиялық топтардың лимиті аптасына – 7 топтар.
8. **Ішкі экскурсиялық маусымының түрлі кезеңі бойынша жол берілетін рекреациялық жүктемелер:** маршруттағы жануарлар популяциясы мен өсімдіктер қауымдастығына жылма-жыл көктемгі-күзгі кезеңдерде мониторингілер жүргізілуіне байланысты туристік топтардың шектелуі.
- ✓ 9. **Экскурсия ұйымдастырушысыз соқпақта жүру мүмкіндігі:** маршрут соқпағының таулы жерлермен өтуіне байланысты соқпақты экскурсия ұйымдастырушысыз гидсіз өтуге тиым салынады.
10. **Маршруттағы тәртіптің ерекше ережелері:** маршрут соқпағында тиым салынатыны: табиғи, археологиялық, тарихи-мәдени ескерткіштері, шекаралық белгілерді, кіші архитектуралық нысандарды, құмырсқа илеулерін жойып, зақымдауға, тас беттеріне бояумен жазуға, су жылғаларында кір жуатын химиялық ұнтақтармен кір жууға болмайды. Тұрмыстық қалдықтарды қоқыс жәшіктеріне жиыстыру.
Тәртіптің жалпы ережелеріне қосымша: соқпақтан шығып кетпеу, маршруттың аумағынан табиғи кешендердің элементтерін (жануарларды, өсімдіктерді, тастарды, т.б.) тыс жерге шығаруға тиым салынады.
- ✓ 11. **Қауіпсіздік шаралары.** Туристер маршрут бойынша жүріп өту кезінде қауіпсіздік шараларын сақтаулары қажет:
Соқпақтан шықпау;
Гид-жолсерігінің нұсқауларын ұстану;
Ықшамды аяқ киім кию.
12. **Маршрутта жүру жоспары:**

P/c	Маршруттың участкелері		Ұзақтығы, шақырым	Қозғалыс уақыты	Аялдау уақыты	Тамашала п көру
	басталуы ^а	дейін				
1	ҚМҰТП	Табиғат мұражайы	7	10	20	1
2	Табиғат мұражайы	Үш үңгір	5	10	40	2
	Барлығы		12 шақырым	1 сағат 20 минут		

13. **Маршруттың схемасы/типографикалық баспа картасы мен маршрут белгіленген масштабы 1:200 000 кем болмайтын схемаларды желімдеп жапсыруға жол беріледі:** Қосымшада берілген.

14. **Шартты белгілері:**

- ҚМҰТП-нің кеңсесі
- «Үш үңгір»
- Табиғат мұражайы
- Маршруттың желісі

✓ 15. **Маршруттың қысқаша сипаттамасы:** Маршрут Қарқаралы мемлекеттік ұлттық табиғи паркі мекемесінің кеңсесінен басталып қаланың солтүстік шеткері шекарасымен жүріп отырып, тамашалап көретін бірінші объектісі Табиғат мұражайына келіп жетеді. Табиғат мұражайы Қарқаралы қаласынан 7 шақырым қашықтығындағы жерде орналасқан. Бұл жерде туристтердің назарына ұлттық парктің өсімдіктер мен жануарлар әлемін, өзен, көлдері мен тау-ормандары туралы жалпы мағлұмат ұсынылады. Мұражайдың жанында жабайы жануарлар сақталып отырған зоологиялық вольер орналасқан. Бірінші алаңнан маршруттың жолы ашық алаңды орманды жермен тамашалап көру объектісінің «Үш үңгір» жеріне алып келеді. Бұл объект табиғат ескерткіші санатына енгізілген.

16. **Маршруттың көру алаңындағы және соқпақта кездесетін объектілерге қысқаша сипаттамасы:**

№1-ші көрсету объектісі: Табиғат мұражайы Қарқаралы қаласынан 7 шақырым жерде Тасбұлақ алқабында орналасқан. Бұл 1983 жылы екі қабатты ағаштан тұрғызылған ғимарат. Бұл жерде ұлттық парктің фаунасы мен флорасы әлемінің өкілдері орналастырылған. Географиялық залында ҚМҰТП-нің таулы-орман алқабының макеті және минералдар әлемінің түрлері сөреге қойылған. Табиғат мұражайының жанында жабайы жануарлар сақталып келе жатқан зоологиялық вольер бар. Мұнда елік, бизон, жабайы доңыз, яктер, т.б. сақталуда.

№2-ші көрсету объектісі: Алғашқы қауым адамының үңгірі, қаладан 3 шақырым қашықтықта Мәліксай алқабында орналасқан. Үңгірге апаратын жол орманға жанамайлап апарады. Жіңішке тау шатқалының Тасбұлақ алқабымен етегінде сулы жылға ағады, ал беткейлерінде қарағайлар өсіп тұр. Бұл үңгір гранитті плиталардан түзілген үш кіреберіс босағасымен тереңдеп жер астына бойлайтын үңгірлер, шеткі үңгірлер кішігірім көлемде, бірақ та 2-3 адамдар сыйып кететіндей, ортаңғы үңгірге бастапқыда жүрелеп кіргенмен біраздан соң кісі бойы көтерілуге болады.

1947 жылы Қарағанды облысының өлкетану мұражайының қызметкерлері бұл жерден көне қырғыштар мен үй жануарларының сүйек қаңқаларын тапқан. 1947 жылға дейін Мәліксай алқабындағы үңгірлердің өзінің белгілі бір атаулары болмаған. Қарағанды облысының өлкетану мұражайы қызметкерлерінің тапқан аттарына сәйкес үңгірлер көне тас қола дәуіріндегі адамдардың тұрағы деп танылған.

16. Маршруттың күрделі участкелерінің қысқаша сипаттамасы: Маршруттың линиясы бойынша күрделі участкелері жоқ.

17. Мүмкін апаттық құбылыстар мен олар байқалған кездегі топтың іс-қимылы: табиғи апаттардың (өрттердің) пайда болуы тәуекелділігі болған жағдайларда, топтар маршруттарға шығарылмайды. Найзағайлар кезінде топ мүшелері жолсерігінің нұсқауламаларын қатаң сақтайды.

18. Жолдамаға ақпараттық парақшаның мәтіні үшін ұсыныстар: туристік жабдықтарға, киімдерге, аяқ киімдерге, тәртіппен және басқаларына ұсыныстар енгізіледі. Маусымға сәйкес экипировка, аяқ киім ықшамды болуы қажет (аяқ киім, кроссовка немесе спорттық бәтеңке болғаны жөн). Гид-жолсерігінің нұсқауларын ұстану.

Сіз, Қарқаралы мемлекеттік ұлттық табиғи паркінің аумағындасыз. «Табиғат және адам» қарым-қатынасы көпті талап етпейді: ұқыптылықпен қарау, орман алқаптарынан жүріп өту ережелерін сақтау, ойластырылған өзіңді-өзің шектеу, т.б. Сіздің жақсы демалуыңыздың кепілі, ұлттық парктің ормандарында болудың барлық Ережелерін ұстану.

19. Маршрутты абаттандыру. Таңбалау – 5 жолсілтеме (ірі жол қиылыстары және көрсетілетін объектілеріне жақын манда). Тұрақтар, паналау орындары, соқпақты (маршрутты) абаттандыру: Аялдама орындары үстелдер мен сәкілермен, қоқыс жинастырылатын жәшіктерімен жабдықталған. Бұлақтар абаттандырылған, ақпараттық тақталар орнатылған. Маршрут тастан және түмбірлермен таңбаланған.

Маусым бойы 3 рет маршруттың мониторингісі жүргізіліп, ақпараттық тақталар жаңартылып, жол көрсету белгілері қойылып маршруттың күтімдері жүргізіледі.

20. Мемлекеттік ұлттық табиғи паркінің ғылыми-техникалық кеңесінің 7-ші қыркүйек 2010ж. №4 шешімі.

Соқпақты әзірлеуге және ресімдеуге жауаптылар – туризм және рекреация мамандары – Г. Мухтарова, Д. Туганбаева.

21. Паспорт 2012 жылы 3 данада жасалды.

Қарқаралы МҰТІ директорының м.а.

Жұмашев А.Ж.

КОЛЫ

«Үш үңгір» туристік маршрутының калькуляциясы:

Транспорт қызметі – 1 сағат – 800тг. x 1,2сағат = 960тг

Гид-экскурсоводтың қызметі – 1 күн – 650тг.

Инспектор-жолсерігінің қызметі – 1 күн – 400тг.

Туристік маршрутты пайдалану жөніндегі қызметі – 1 күн – 150тг. x 15 адам = 2250тг.

Кәсіби фототүсірілімді жүргізу – 800тг.

Кәсіби кино-бейнетаспа түсірілімді жүргізу – 3200тг.

Барлығы: 8260тг.

Бір кісінің экскурсиясының базасы: 8260тг. : 15 адам = 550,7тг x 30% (165,2тг.) = 715,9тг.

«Үш үңгір»
туристік маршрутының
карта-схемасы

ҚМҰТП-нің кеңсесі

«Үш үңгір»

Табиғат мұражайы

Маршруттың желісі

КОМИТЕТ ЛЕСНОГО И ОХОТНИЧЬЕГО ХОЗЯЙСТВА МСХ РК
КАРКАРАЛИНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПРИРОДНЫЙ ПАРК

ПАСПОРТ
ТУРИСТСКОГО МАРШРУТА
«Три пещеры»

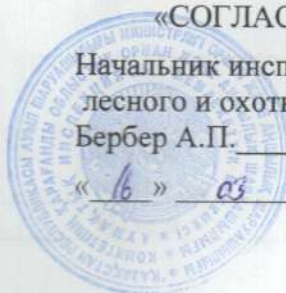
КАРКАРАЛИНСК – 2012 год

«СОГЛАСОВАНО»

Начальник инспекции Карагандинской ОТИ
лесного и охотничьего хозяйства

Бербер А.П.

« 16 » 03 2012г.

«УТВЕРЖДАЮ»

Председатель Комитета лесного
и охотничьего хозяйства МСХ РК
Нысанбаев Е.

« 5 » апреля 2012г.

ПАСПОРТ ТУРИСТСКОГО МАРШРУТА

1. **Наименование ООПТ:** Каркаралинский государственный национальный природный парк
2. **Название маршрута:** «Три пещеры»
3. **Классификация маршрута:**
 - 1) по виду перемещения: *комбинированный (пешеходный, автомобильный);*
 - 2) по времени действия: *сезонный;*
 - 3) по форме организации: *групповой, индивидуальный;*
4. **Наименование основных географических пунктов:** Музей природы – Три пещеры
5. **Протяженность** 12 км, **продолжительность** 1 час 20 мин **учитывая остановки.**
6. **Сроки функционирования маршрута:** с 30 апреля по 20 октября.
7. **Максимальное количество человек в группе:** 15 человек, ограничение связано с прохождением ветки маршрута по ограниченной туристско-рекреационной зоне, вдоль границы с заповедной зоной. Лимит экскурсионных групп в неделю – 6 групп.
8. **Допустимые рекреационные нагрузки по различным периодам внутри экскурсионного сезона:** ограничение количества групп туристов в весенне-осенний период в связи с проведением ежегодного мониторинга за популяцией животных и растительных сообществ на маршруте.
9. **Возможность прохождения тропы без экскурсовода:** прохождение тропы без сопровождения гида-проводника запрещено.
10. **Особые правила поведения на тропе:** на ветке маршрута запрещается: уничтожение, повреждение памятников природы, археологии, истории и культуры, граничных знаков, малых архитектурных форм, муравейников; нанесение на камни самовольных надписей, знаков; категорически запрещается пользоваться моющими средствами на ручье; бытовые отходы складывать в мусоросборники. В дополнение к общим правилам поведения в данной ООПТ: не сходить с тропы, не выносить с территории маршрута элементы природного комплекса (животные, растения, камни и т.д.)
11. **Меры безопасности.**

При следовании туристов по маршруту необходимо соблюдать меры предосторожности:

 - Не сходить с тропы;
 - Строго следовать указаниям гида – проводника;
 - Надевать удобную одежду, обувь на сплошной подошве.
12. **План прохождения маршрута:**

п/п	Участки маршрута		Протяженность ,км	Время движения	Время остановок	№ смотровой площадки
	от	до				
1.	КГНПП	Музей природы	7	10	20	1
2.	Музей природы	Три пещеры	5	10	40	2
	Итого		12 км	1 час 20 мин		

13. Схема маршрута (допускается вклейка типографских изданных карт и схем масштабом не менее 1:200000 с обозначением маршрута): прилагается

14. Условные обозначения:

 Контора КГНПП

 «Три пещеры»

 Музей природы

 Линия маршрута

15. Краткая характеристика (описание) маршрута: Маршрут начинается с конторы Каркаралинского государственного национального природного парка, проходит по окраине города, далее следует к первому объекту просмотра – Музею природы. Музей природы располагается на расстоянии 7 км от г. Каркаралинска. Здесь туристам предлагается ознакомиться с общей информацией о флоре и фауне, озерах, географическом положении Национального парка. При музее находится зоологический вольер, на территории которого в полувольном содержании находятся дикие животные. От первой смотровой площадки нитка маршрута тянется по открытой местности до следующего объекта осмотра - «Три пещеры». Данный объект является памятником природы.

16. Краткое описание объектов осмотра по маршруту и на смотровых (обзорных) площадках:

Объект показа № 1: Музей природы располагается в 7 км от г. Каркаралинска в урочище Тасбулак. Это двухэтажное деревянное строение 1983 г постройки. Здесь представлены флора и фауна Каркаралинского государственного национального природного парка, в географическом зале показан макет горно-лесного оазиса КГНПП, а также разнообразие минералов. При музее располагается зоологический вольер площадью 83 га. В нем содержатся дикие животные – кабаны, олени, косули, завезенные с других территории бизоны и яки.

Объект показа № 2: Пещера первобытного человека, расположенная в урочище Маликсай, в 3-х км от города. Путь к пещере идет мимо опушки леса. Через узкое горное ущелье Тасбулак с отвесными стенками, по дну которого бежит ручей, а по склонам кое-как цепляются за щели редкие сосенки. Это каменный каньон из гранитных плит и тремя входными отверстиями в подземелье. Крайние пещеры небольшого размера, в ячейках – нишах едва - едва могут разместиться всего 2-3 человека. В центральный подземный ход приходится попадать на четвереньках – его высота всего один метр, но через несколько шагов можно выпрямиться во весь рост. Освещая фонариком путь, видишь разветвления подземного грота. Правый ход ведет в комнату с естественными полками и нишами, а левый через невысокий проем - в другое помещение. Это своего рода большой зал, в

углублении в середине его когда - то скапливалась вода, образуя небольшое озеро. Потолок поднят вверх метра на 3-4, пересекают несколько трещин, которые имеют выход на земную поверхность. Здесь не ощущаешь духоты в самые знойные дни. В 1947 году сотрудниками Карагандинского областного музея обнаружены скребки и кости домашних животных. В 3-х комнатах общей площадью – 35-40 кв.м. могли разместиться 10-12 человек. До 1947 года пещеры, в урочище Маликсай, не имели определенного названия. Но когда, во время осмотра ее, сотрудники Карагандинского областного музея обнаружили скребки и кости домашних животных, то само собой стали называть подземелье стоянкой человека ново - каменного и бронзового веков.

17. Краткое описание сложных участков маршрута: По линии маршрута сложных участков нет.

18. Возможные стихийные явления и действия группы при их возникновении.

При риске возникновения стихийных бедствий (пожар) группа не выпускается на маршрут. Гиды применяют мобильные станции. При грозových явлениях группа строго соблюдает инструкции проводника.

19. Рекомендации для текста информационного листка к путевке.

Вносятся рекомендации, касающиеся туристского снаряжения, одежды, обуви, поведения и т.д. В соответствии с сезоном экипировка, одежда должна быть удобной, обувь на сплошной подошве (желательно кроссовки, либо спортивные ботинки) соблюдение внутреннего режима ООПТ, следование указаниям гида - проводника. *Вы находитесь на территории Каркаралинского государственного национального природного парка. Взаимоотношение «Природа – человек» требует немногого: бережного отношения, продуманного самоограничения, соблюдения правил передвижения по лесному массиву. Залог Вашего хорошего отдыха в соблюдении всех правил пребывания в лесах национального парка.*

20. Благоустройство маршрута

Маркировка: 5 указателей (на крупных развилках и вблизи объектов показа).

Места стоянок, укрытий, благоустройство тропы (маршрута): Установлены информационные щиты. Маршрут промаркирован каменными тумбами, стрелками, на местах стоянок проведены мероприятия по антивандальному благоустройству мест отдыха. За сезон 3 раза проводится мониторинг маршрута с проведением мероприятий по установке новых указателей, проверки информационных указателей, обновлению информации в них.

21. Решение научно-технического совета государственного природного парка от 7 сентября 2010 года за №4.

Ответственный за разработку тропы и оформление паспорта

Специалист по рекреации и туризму Мухтарова Г.М., Туганбаева Д.С.

22. Паспорт составлен в 2012 году в 3 экз.

И.о. директора Каркаралинского ГНПП

Жумашев А.Ж.
подпись

Калькуляция на туристский маршрут
«Три пещеры»

Услуга транспорта 1 час - 800тг. х 1,2 часа = 960 тг.

Услуга гида-экскурсовода 1 день - 650 тг.

Услуга инспектора-проводника 1 день - 400тг.

Услуги по использованию туристических маршрутов 1 день – 150тг.х 15 чел = 2250 тг

Проведение проф. фотосъёмки – 800тг.

Проведение проф. кино – видеосъёмки - 3200тг.

Итого: 8260тг.

Стоимость экскурсии одного человека: $8260 \text{ тг.} : 15 \text{ чел.} = 550,7 \text{ тг.}$ х 30%(165,2тг.)= 715,9 тг.

Карта - схема туристского маршрута
«Три пещеры»

Контора КГНПП

«Три пещеры»

Музей природы

Линия маршрута